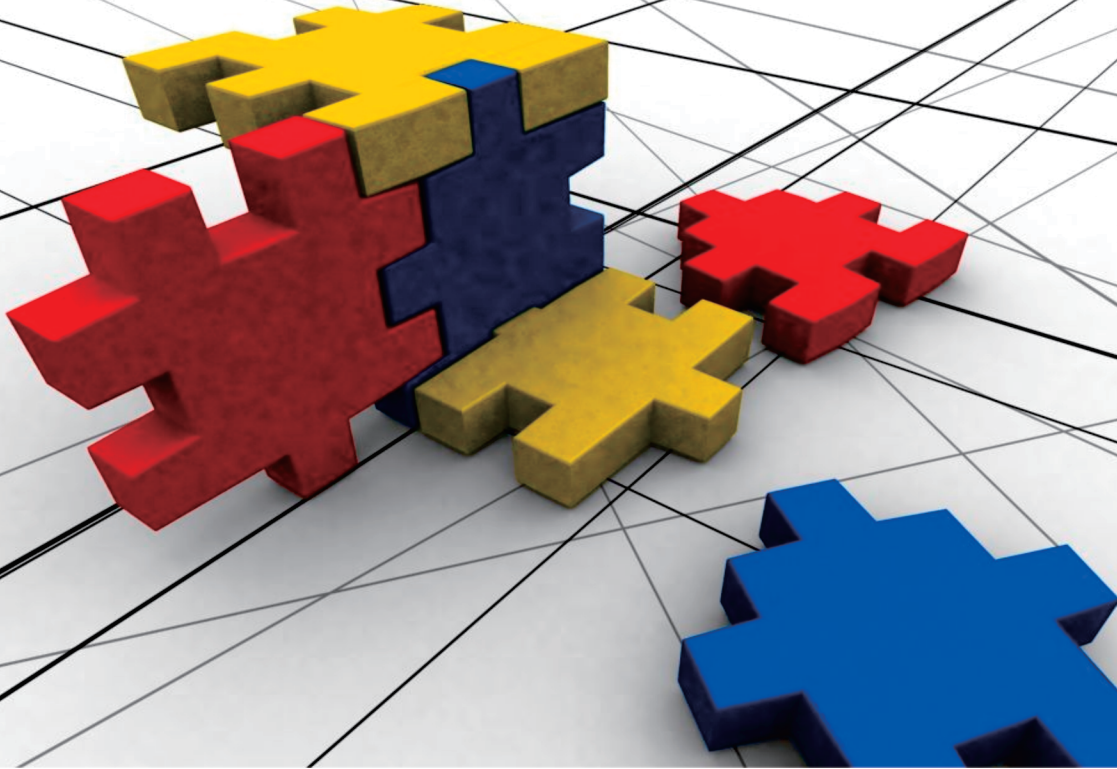

CEYHAN MAKİNE İMALAT SEKTÖRÜ SAHA ARAŞTIRMASI RAPORU

ÇUKUROVA KALKINMA AJANSI
Üretim ve Çevre Altyapısının İyileştirilmesi Mali Destek Programı
Ceyhan'da Kümelenme İle Makine sektöründe Üretim Altyapısının iyileştirilmesi Ve
AR-GE Kapasitesinin Arttırılması Projesi
TR62-14-ÜRÇEP/0006

Bu Proje CEYHAN TİCARET ODASI tarafından yürütülmektedir.

"Çukurova Kalkınma Ajansı 2014 yılı Üretim ve Çevre Altyapısının İyileştirilmesi M. D.P. kapsamında hazırlanan bu yayının içeriği Çukurova Kalkınma Ajansı ve Kalkınma Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk Ceyhan Ticaret Odası' na aittir

ÖNSÖZ

Küresel rekabet ortamında bilgi toplumları bilgileri ve teknolojileri ile var olmakta ve mevcut bilgiyi güncelleyebilmeleri ve teknolojiyi takip etmeleri noktasında ayakta kalabilmekte ve önde olabilmektedir. Bilgi çağındaki hızlı değişimlerden en çok etkilenen sektörlerden birisi de tarım makineleri sektörüdür. Tarım makineleri sektöründe teknolojinin gelişmesi ile birlikte üründe çeşitlilik meydana gelmiş, sektörde yakıtta tasarruf sağlayan ve çok amaçla kullanıma açık hale gelen ürünler ortaya çıkmıştır. Ayrıca tarım makineleri sektöründe mühendislerin sektöre ilgili oluşturduğu hesaplamalar ve planlar da devreye girerek, bu planları ve teknolojik gelişmeleri takip eden veya bu gelişmelere önem veren firmalar ayakta kalabilmiştir.

Tarım makineleri sektörü tarıma hizmet eden makinelerin ve ekipmanların üretimini, ticaretini ve tüketimini kapsayan bir sanayi sektörüdür. Sektör iki ana kategoriye ayrılmaktadır: Tarım alet ve makineleri ve Traktör imalat sanayi. Tarımsal mekanizasyon araçları olarak da adlandırılan bu ürünler tarımsal üretimde işgücü verimliliğini artıran, maliyetleri düşüren, modern üretim teknolojilerinin kullanılmasını ve işlemlerin zamanında yapılmasını sağlayarak ürün kalitesini ve verimini artıran tarımsal üretim girdileridir.

Tarım makineleri makine sektörü ihracatında önemli bir yer tutmakta, makine ihracatının büyük bir bölümünü tarım makineleri oluşturmaktadır. 2008 yılı Ocak-Haziran döneminde ihracatta en yüksek artış gerçekleşen kalemler arasında, tarım makineleri tüm makineler içinde miktar olarak %40, ihracat olarak %71,2 oranında artış göstermiştir.

Dünya ve AB ülkelerinde tarım makineleri sektörü önemli bir pazardır ve bu pazar gün geçtikçe genişlemektedir. Sanayileşmeyi tamamlayan ve sektörde söz sahibi olan ülkelerde tarıma dayalı nüfus azalarak, sanayi sektöründe istihdam artmıştır. Bu nedenle tarımsal makine sektöründe; sektör sanayisindeki gelişmeler ile paralel bir gelişme göstererek, modern dünyada çevreye uyumlu, yakıt tasarrufu sağlayan ve teknolojik olarak donanımlı tarımsal makine ve aletler meydana gelmiştir.

Tarım makinelerinde dünya ekonomisinde Almanya, sektörün kalbi durumundadır. Son veriler ışığında Almanya en fazla tarım makineleri ve traktörde üretimi artırarak, en fazla ihracat gerçekleştiren ülke konumundadır. Dünya tarım makineleri ihracatında 12,5 milyar \$ ihracat ile Almanya lider ülke konumundadır. Almanya'yı ABD, Hollanda, Fransa ve İtalya takip etmektedir.

Sektörde Asya ülkelerinde son yıllarda bir ilerlemenin yaşanması ile birlikte, Almanya hala sektördeki gücünü korumaktadır. Almanya Mühendislik Federasyonu olan VDMA tarafından 2008 yılında hazırlanan ekonomik rapora göre, Asya ülkeleri tarımsal makine üretimi alanında bir yükselişi yakalamaları ile birlikte, Almanya son 4 yıl içinde %60`lık bir büyüme seviyesini yakalayarak dünya pazarında ihracatın yaklaşık %77`sine sahip olmuştur.

Almanya`yı ihracatta AB ülkeleri içinde Fransa, İtalya, İngiltere ve İspanya takip etmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde tarım makineleri sektörü mühendislik faaliyetleri ile eş zamanlı bir gelişim gösterdiğinden, tarımsal makine ve ekipmanları teknoloji yakından takip edilerek yapılmakta ve bunun sonucu olarak yüksek kaliteye ve teknolojiye sahip ürünler meydana gelmektedir. Ayrıca Avrupa Birliği tarafından ürüne ilişkin koyulan standartlar; ürünlerdeki mevcut kaliteyi tescillemesi ve ticari pazarda standarda ürüne ilişkin belgelerin zorunlu hale gelmesi, tarım makineleri sektöründe mevzuat bakımında da AB ülkelerini öncü yapmaktadır.

Türkiye`de tarım makineleri sektörü üç kuşak halinde gelişmiş, birinci kuşak basit el tarım aletleri ve tamirciliği yaparak işe başlamıştır. İkinci kuşak fabrikasyona geçmekle birlikte, üçüncü kuşak tarım ile ilgili eğitimi alarak ve eğitimden aldığı bilgiyi modern teknoloji ile birleştirerek tarım makineleri sektörünü dünya koşullarında rekabet edilebilir bir seviyeye gelmesini sağlamıştır.

Türkiye`de tarım makineleri imal eden 1022 adet firma bulunmakta, bu firmalar 130 adet civarında farklı tarım makineleri imalatını gerçekleştirmektedir. Sektör yaklaşık olarak 15.000 kişiye istihdam sağlamaktadır.

Tarım makineleri sektöründe toplam personel oranı %70 civarında iken, Traktör grubu 3.000 kişi ile toplam istihdamda yer almaktadır. Ekipman grubunda ise Ceyhan, İzmir, Aydın, Manisa, Balıkesir, Bursa, Tekirdağ, Adana istihdam ve firma sayısında ilk sıralarda yer almaktadır.

Tarımsal makineleri üretiminde Türkiye 2003 yılında 120,7 milyon YTL`lik üretim gerçekleştirilirken, 2005 yılı itibarıyla bu değer 169,6 milyon YTL`ye yükselmiştir. Traktör üretiminde 2003 yılında 28 bin 794 adet ve 81,5 milyon YTL`lik üretim gerçekleştirilirken, 2005 yılında 34 bin adet ve 96,3 milyon YTL`lik üretim gerçekleştirilmiştir.

Türkiye`de tarım makinelerindeki üretimle birlikte üretilen ürünler ihraç edilmeye başlanmıştır. Seçilmiş tarım makinelerinin ihracatında 2005 yılında 87,7 milyon \$ ihracat gerçekleştirilirken, 2007 yılında bu değer 138,7 milyon \$`a yükseldiği gözlenmektedir.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	3
TARIM MAKİNELERİ SEKTÖR TANIMI	3
1.1 TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNDE YER ALAN MAKİNE VE AKSAMLAR	3
2.2 TARIM MAKİNE SEKTÖRÜNÜN MAKİNE SEKTÖRÜ İÇİNDEKİ YERİ	3
BÖLÜM 2	4
TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNÜN DÜNYADAKİ DURUMU	4
2.1 DÜNYA TARIM MAKİNELERİ İHRACATI	4
2.2. DÜNYA TARIM MAKİNELERİ İTHALATI	5
BÖLÜM 3	5
TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE`DEKİ DURUMU	5
3.1 TÜRKİYE`DE TARIM MAKİNELERİ ÜRETİMİ	5
3.2 TÜRKİYE TARIM MAKİNELERİ SEKTÖR İHRACATI	6
3.3 TÜRKİYE TARIM MAKİNELERİ SEKTÖR İTHALATI	6
BÖLÜM 4	7
TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	7
4.1 SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	7
4.2 TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNÜN GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİ	9
BÖLÜM 5	9
5.1 CEYHAN TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜ	9
5.2 CEYHAN TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜ SORUNLARI VE YAPILMASI GEREKENLER	11
5.2.2 ÖZEL SEKTÖR TARAFINDAN YAPILMASI GEREKENLER	14
5.2.3 ÜNİVERSİTE TARAFINDAN YAPILMASI GEREKENLER	16
KAYNAKÇA	17
İNTERNET SİTELERİ	17

BÖLÜM 1

TARIM MAKİNELERİ SEKTÖR TANIMI

1.1 TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNDE YER ALAN MAKİNE VE AKSAMLAR

Tarım makineleri sektörü tarıma hizmet eden makinelerin ve ekipmanların üretimini, ticaretini ve tüketimini kapsayan bir sanayi sektörüdür. Sektörde üretilen tarım makineleri ve traktörlerin hemen hepsi tarımsal üretim faaliyetlerinde kullanılmaktadır. Tarımsal mekanizasyon araçları olarak da adlandırılan bu ürünler tarımsal üretimde işgücü verimliliğini artıran, maliyetleri düşüren, modern üretim teknolojilerinin kullanılmasını ve işlemlerin zamanında yapılmasını sağlayarak ürün kalitesini ve verimini artıran tarımsal üretim girdileridir.

Sektör iki ana kategoriye ayrılmaktadır: Tarım alet ve makineleri ve Traktör imalat sanayi. Tarım makineleri sektörü, tarımsal üretimin tohum, gübre, su v.b. girdileri arasında yer alan ve uygulanan üretim teknolojisinin düzeyi oranında önemi artan, tarımsal mekanizasyon girdisi için gerekli güç kaynağı, makine ve ekipmanların üretildiği bir sektördür. Traktör imalat sanayi ise tarımda büyük oranda kullanılan traktör ve ekipmanlarının üretildiği bir alt kategoridir.

Tarım makineleri sektöründe ürün yelpazesi içinde tarım traktörleri, biçerdöverler, tek akslı motorlu çapalar (motokültörler), motorlu biçme makineleri, toprak işleme ve tohum yatağı hazırlama makine ve ekipmanları, ekim, dikim makine ve ekipmanları, gübreleme makineleri, bitki koruma ve sulama için araç ve donanımlar, hasat makineleri ve ekipmanları, ürün harmanlama, kurutma, savurma, temizleme, sınıflandırma, işleme için makine ve ekipmanlar hayvansal üretim için makine ve ekipmanlar, tarla ve bahçe üretimi için diğer makine ve ekipmanları yer almaktadır. Tarım makineleri sektörü içinde yer alan makinelerin içinde en fazla payı ise traktör almaktadır.

Sektörde traktör başına düşen makine sayısında ilk dört;

- tarım römorku,
- kulaklı pulluk,
- kültivatör
- dişli tırmaktır.

Tarım makinelerinin ürün yelpazesi yukarıda açıklandığı gibi kapsamı çok geniştir. Bu nedenle tarım makineleri kapsamında yer alan ürünleri sınıflandırma ve tanımlamada Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) yardımcı olmaktadır. Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu, Türk Gümrük Tarife Cetveli'nde kullanılan 12 basamaklı bir koddur. Bu kodun ilk 6 rakamı Dünya Gümrük Örgütü'ne üye tüm ülkelerce kullanılan Armonize Sistem (Harmonized System-HS) Nomanklatörü kodunu, 7-8 inci rakamlar Avrupa Birliği ülkeleri tarafından kullanılan Kombine Nomanklatür (Combined Nomenclature-CN) kodunu, 9-10 uncu rakamlar farklı vergi uygulamaları nedeniyle açılan pozisyonları gösteren kodları, 11-12 inci rakamlar ise istatistik kodlarını göstermek için kullanılmaktadır.

Türkiye`de tarım makineleri sektöründe üretici profiline bakıldığında çeşitli ölçek ve tipte üretici bulunmaktadır. Üreticiler tüm ülkeye satış yapan üreticiler, bölgesel üretim yapan kuruluşlar ve diğer üretim içinde üretim yapanlar olmak üzere üç grupta sınıflandırılabilir.

A) Tüm ülkeye satış yapan üreticiler: Bu tip üreticiler, geniş bir yelpazede üretim yapmakta olup, kendi dağıtım ağlarını ya da bayi teşkilatlarını oluşturmuşlardır. Bu grup içinde yer alan üreticiler ihracat da yapmaktadır.

B) Bölgesel üretim yapan kuruluşlar: Bu tip üreticiler, bölgenin ihtiyaç duyduğu aksam ve ekipman üretimini yapmakta olup, üretimleri çoğunlukla sipariş üzerine olmaktadır.

C) Diğer üretim içinde üretim yapanlar: Bu tip üreticiler, değişik tipteki üretimlerinin yanında tarım alet ve ekipman üretimi de yapmaktadır. Genelde bunlar da yöresel ihtiyaç üzerine üretim yaparlar. (Kaynakçılar, kesme işlemlerini yapanlar gibi)

Tarım makineleri sektörü makine sektörünün bir alt sektör dalı olarak yerini almakla birlikte, sektörün pazar açısından önemi ve içine aldığı makinelerin çeşitli olması, tarım makineleri sektörünü bir ana sektör yapma yoluna doğru götürmektedir. Çünkü tarım makine sektörünün makine sektörü içindeki önemi yadsınmayacak ölçüde geniş ve önemlidir.

2.2 TARIM MAKİNE SEKTÖRÜNÜN MAKİNE SEKTÖRÜ İÇİNDEKİ YERİ

Tarım makineleri sektörü makine sektörü içinde yer alan bir sektördür. Makine imalat sektörü, mevcut diğer sektörlerle göre son yıllarda büyük gelişim gösteren, katma değer performansı gittikçe başarılı olan ve ihracatını sürekli olarak artırarak Türk sanayi ortalamasından daha hızlı gelişen önemli sektörlerden biridir.

Makine sanayinde üretilen başlıca ürün grupları arasında; reaktör ve kazanlar; türbinler ve turbojetler; pompalar ve kompresörler; motorlar; vanalar; klimalar ve soğutma makineleri; ısıtıcılar ve fırınlar; hammadde ve döküm makineleri; gıda sanayii ve ambalajlama makineleri; tarım ve ormancılık makineleri; yük kaldırma, taşıma ve istifleme makineleri; inşaat ve madencilik makineleri; kağıt ve matbaacılık makineleri; yıkama, kurutma ve ütüleme makineleri; tekstil ve konfeksiyon makineleri; deri işleme makineleri; kauçuk ve plastik işleme makineleri; metal işleme makineleri ve takım tezgahları; büro makineleri ve rulmanlar sayılabilir.

Tarım makineleri makine sektörü ihracatında önemli bir yer tutmaktadır. Makine sektöründeki ihracatın büyük bir bölümünü tarım makineleri oluşturmaktadır.

Aşağıda tarım makinelerinin, makine sektörü içinde ihracat rakamlarını gösteren tablo yer almaktadır.

Tablo 1: Makine Ve Aksamaları Sektörünün Tamamına İlişkin İhracat Kayıt Rakamları

	OCAK-HAZİRAN 2007		OCAK-HAZİRAN 2008		(%) Değişim	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar	Değer
Reaktörler Ve Kazanlar	15.774.773	80.418.309	18.754.337	132.549.974	18,9	64,8
Türbin-Turbojet,Turbopropellerler,Aks Parç.	6.449.638	81.850.205	4.697.990	110.322.170	-27,2	34,8
Pompa Ve Kompresörler	33.425.844	252.463.623	36.549.875	311.992.623	9,3	23,6
Vanalar	14.583.531	114.734.028	19.129.051	164.372.751	31,2	43,3
Endüstriyel Klimalar Ve Soğutma Mak.	93.766.229	418.956.857	90.891.879	484.608.120	-3,1	15,7
Endüstriyel Isıtıcılar Ve Fırınlr	12.942.156	85.178.876	13.453.397	106.447.249	4,0	25,0
Hadde Ve Döküm Mak., Kalıplar, Aks. Ve Parç.	17.977.144	101.348.904	18.117.363	134.862.264	0,8	33,1
Gıda San. Makineleri, Aks. Ve Parç.	21.411.076	125.666.520	28.493.173	182.333.723	33,1	45,1
Tarım Ve Ormancılıkta Kullanılan Mak., Aks., Parç.	30.600.056	125.893.471	42.996.376	215.472.752	40,5	71,2
Yük Kaldırma,Taşıma Ve İstifleme Mak., Aks., Parç.	14.986.971	69.310.059	14.471.970	81.914.886	-3,4	18,2
İnşaat Ve Madencilik Mak. Aks. Parç.	116.298.477	370.159.018	145.061.961	557.785.779	24,7	50,7
Kağıt İmalı Ve Matbaacılık Mak.	2.237.340	18.126.699	2.789.165	30.441.538	24,7	67,9
Diğer Yıkama, Kurutma Mak., Aks. Parç.	641.253	5.333.068	528.320	6.679.232	-17,6	30,9
Ambalaj Makineleri	1.446.695	22.011.530	1.791.186	38.349.801	23,8	74,2
Tekstil Ve Konfeksiyon Makineleri	18.944.123	110.395.971	20.457.350	148.906.768	8,0	34,9
Deri İşleme Ve İmalat Makineleri	1.218.733	4.063.897	643.469	3.476.992	-47,2	-14,4
Kauçuk, Plastik, Lastik İşl. Ve İmalı Mak.	4.653.540	37.850.735	5.305.296	54.356.923	14,0	43,6
Takım Tezgahları	51.510.477	284.169.099	62.037.961	401.221.895	20,4	41,2
Motorlar	31.757	294.927	28.160	370.340	-11,3	25,6
Büro Makineleri	691.207	6.384.334	377.709	3.657.192	-45,4	-42,7
Rulmanlar	4.756.418	39.064.114	5.210.060	50.140.275	9,5	28,4
Savunma San.İçin Silah Ve Mühimmat	6.753.878	69.720.995	6.463.674	139.035.226	-4,3	99,4
Diğer Makineler, Aksam Ve Parçalar	35.452.270	200.989.925	43.034.077	293.187.219	21,4	45,9
Toplam	506.553.587	2.624.385.164	581.283.800	3.785.691	14,8	39,2

Kaynak: Tüm İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Tablo ürün grupları bazında incelendiğinde; 2008 yılı Ocak-Haziran döneminde, ihracatta en yüksek artış gerçekleşen kalemler; % 99,4 ile Savunma Sanayi İçin Silah ve Mühimmat, % 74,2 ile Ambalaj Makineleri, % 71,2 ile Tarım ve Ormancılık Makineleri gelmektedir.

Tarım ve Ormancılıkta kullanılan makineler tüm makineler içinde miktar olarak %40, ihracat olarak %71,2 oranında artış göstermiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere Tarım makineleri makine sektöründeki gelişimi ve büyüme hızı açısından önemli bir yer tutmaktadır.

BÖLÜM 2

TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNÜN DÜNYADAKİ DURUMU

Son yıllarda dünyada tarım makineleri sektörü hızlı bir büyüme içindedir. Sektör küreselleşmenin etkisiyle yaşanan bilgi ve teknolojik dönüşüme ayak uydurarak, modern pazarda yerini almıştır. Sektörün motoru olan Almanya 2008 yılı itibarıyla sektördeki güçlü yerini korumaktadır.

2.1 DÜNYA TARIM MAKİNELERİ İHRACATI

Son yıllarda tarım makinelerinde gerçekleştirilen ihracat artmaya devam etmektedir. Dünya tarım makine ihracatında ilk üçte Almanya, ABD ve Hollanda yer almaktadır.

Dünya tarım makineleri ihracatına ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır:

Tablo 2: Dünya Tarım Makineleri İhracatı (\$)

ÜLKE	2005	2006	DEĞİŞİM (%)
ALMANYA	11.383.396.000	12.514.194.000	9,9
A.B.D.	7.908.077.525	8.514.997.283	7,7
HOLLANDA	4.449.525.465	5.479.789.176	23,2
FRANSA	3.945.082.851	4.702.161.700	19,2
İTALYA	4.104.598.307	4.232.290.999	3,1
TOPLAM	55.979.922.833	62.182.028.685	11,1

Kaynak: OAİB (Orta Anadolu İhracatçıları Birliği)

Almanya ve ABD sektöründe güçlü yerlerini korumakla birlikte 2005 ve 2006 yılları arasındaki tarım makineleri ihracatında büyük bir yükselme göze çarpmamaktadır. Hollanda ise ilk beş ülkede %23' lük bir büyüme ile ihracat değerini 5,4 milyar \$' a ulaştırmış bulunmaktadır.

Dünya tarım makineleri ihracatında 12,5 milyar \$ ihracat ile Almanya lider ülke konumundadır. Almanya'yı ABD, Hollanda, Fransa ve İtalya takip etmektedir.

Almanya Mühendislik Federasyonu olan VDMA tarafından hazırlanan 2008 yılı ekonomik raporda, 2007 yılı itibarıyla Almanya dünya ihracatında %20, ABD %15, İtalya %10 ve Fransa %7' lik bir paya sahiptir.

2.2. DÜNYA TARIM MAKİNELERİ İTHALATI

Dünya tarım ve ormancılık makineleri ithalatındaki başlıca ülkeler ABD, Kanada, Fransa, Almanya ve Rusya Federasyonu'dur. Tabloda dünya tarım makineleri ithalatındaki ülkeler ve ülkelere ilişkin ithalat değerleri yer almaktadır.

Tablo 4: Dünya Tarım Makineleri İthalatı (\$)

ÜLKE	2005	2006	DEĞİŞİM (%)
A.B.D	7.990.969.753	8.600.111.844	7,6
KANADA	3.889.426.187	4.169.823.126	7,2
FRANSA	4.122.762.861	3.918.165.358	-5,0
ALMANYA	2.933.132.000	3.807.776.000	29,8
RUSYA FED.	1.444.521.538	2.397.146.368	65,9
TOPLAM	55.341.872.392	48.527.844.999	-12,3

Kaynak: OAİB (Orta Anadolu İhracatçılar Birliği)

En fazla ithalatı 2,3 milyar \$ olarak Rusya Federasyonu gerçekleştirmiştir. 2006 yılında dünya toplam tarım makineleri ithalatı 48,5 milyar \$ gerçekleşerek bir önceki yıla göre %12,3 oranında bir azalma göstermiştir.

BÖLÜM 3

TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE`DEKİ DURUMU

Türkiye`de tarım makineleri sektörü üç kuşak halinde gelişmiş, birinci kuşak basit el tarım aletleri ve tamirciliği yaparak işe başlamıştır. İkinci kuşak fabrikasyona geçmekle birlikte, üçüncü kuşak tarım ile ilgili eğitimi alarak ve eğitimden aldığı bilgiyi modern teknoloji ile birleştirerek tarım makineleri sektörünün dünya koşullarında rekabet edilebilir bir seviyeye gelmesi sağlamıştır.

Türkiye`de tarım makinelerini imal eden 1022 adet firma bulunmakta, bu firmalar 130 adet civarında farklı tarım makineleri imalatını gerçekleştirmektedir. Sektör yaklaşık olarak 15.000 kişiye istihdam sağlamaktadır. Tarım makineleri sektöründe toplam personel oranı %70 civarında iken, traktör grubu 3.000 kişi ile toplam istihdamda yer almaktadır. Ekipman grubunda ise İzmir, Aydın, Manisa, Balıkesir, Bursa, Tekirdağ, Adana istihdam ve firma sayısında ilk sıralarda yer almaktadır.

Tarım makineleri sektöründe CE işareti uygulaması zorunluluk olarak uygulandığı için, şu anda bir çok firma CE işaretini alarak üretimlerini gerçekleştirmektedir. Ayrıca tarım makine üreticileri TSE-ISO-EN serisi kalite belgelerine önem vermekte ve bu sertifikalara uygun imalat gerçekleştirmek için firma içinde çeşitli programlar yürütmektedir.

Türkiye`de tarım makinelerini sektörünü destekleyen ve gelişmesine katkıda bulunan bazı dernek ve kuruluşlar yer almaktadır. Bu kuruluşların içinde tarım makineleri imalatı sektöründe aktif olarak rol alan derneklerin başında Türk Tarım Alet ve Makineleri İmalatçıları Birliği Derneği olan TAKMAKBİR gelmektedir. TAKMAKBİR derneği ülke genelinde üyelerine ve tüm tarım alet ve makineleri imalatçılarına mesleki, sosyal, kültürel ve ekonomik yönlerden rehberlik etme ve desteklemektedir.

3.1 TÜRKİYE`DE TARIM MAKİNELERİ ÜRETİMİ

Son yıllarda yaşanan tarım makinelerinde ithalata gidilmesinin tartışılması ile birlikte, Türkiye halen Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki en büyük tarım ürünleri üreticisi ve ihracatçısıdır. Dünya düzeyinde etkili olan kuraklık problemi ve gıda krizi Türkiye`yi etkilemekle birlikte, Türkiye`de tarım makineleri sektöründe ağırlığını hissettirmektedir.

Tablo 9: Tarımsal Makine Üretimi (Değer : Bin YTL)

Ürünler	2003	2004	2005 (*)
Tarımsal Alet ve Makineleri,Aksam ve Parçaları (Traktör Hariç)	120.717	193.777	169.671
Traktörler	81.574	109.431	96.323
TOPLAM (Tarım Mak. + Traktör)	202.291	303.208	265.994

Kaynak: İGEME*Tahmini

Tablo 10: Traktör Üretimi (Değer : Bin YTL, Miktar: Adet)

Ürün	2003		2004		2005 (*)	
	M	D	M	D	M	D
Tarım Traktörleri	28.794	81.574	38.627	109.431	34.000	96.323

Kaynak: İGEME*Tahmini

Tarımsal makineleri üretimi 2003 yılında 120,7 milyon YTL`lik üretim gerçekleştirilirken, 2005 yılı itibarıyla bu değer 169,6 milyon YTL`ye yükselmiştir.

Traktör üretiminde ise 2003 yılında 28 bin 794 adet ve 81,5 milyon YTL`lik üretim gerçekleştirilirken, 2005 yılında 34 bin adet ve 96,3 milyon YTL`lik üretim gerçekleştirilmiştir.

3.2 TÜRKİYE TARIM MAKİNELERİ SEKTÖR İHRACATI

Türk tarım makineleri sektörü iç pazarın ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte sektör özellikle son yıllarda dış rekabete açılmaya başlamıştır. Dış rekabet piyasasına açılmakla birlikte ihracatta da önemli gelişmeler gösteren sektör, ihracat değerlerinde yıllar itibarıyla bir artış göstermektedir. İhracat değerinin artmasındaki en önemli etken, modernizasyon ve teknolojiye yenileme çalışmaları ve uluslararası pazarlama sisteminin kullanılmasıdır.

Seçilmiş tarım makinelerinin ihracatı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 11: Seçilmiş Tarım Makineleri İhracatı (US\$ 1.000)

Ürün	2005	2006	2007	Başlıca Pazarlar
Zirai traktörlere takılmak için özel imal edilmiş yükleyiciler	44	13.904	13.967	ABD, Meksika
Merkezden tahrikli hassas ekim makineleri	2.557	5.323	12.138	Türkmenistan, Sudan, Bulgaristan
Diğer tırmık, kültivatör, ot ayıklama, çapalama makineleri	4.997	5.160	11.105	Türkmenistan, Fransa, K.K.T.C
Hasat makinelerinin aksam ve parçaları	4.368	5.514	8.547	İtalya, Fransa, Mısır
Pulluklar	4.432	10.004	8.316	Sudan, Bulgaristan, İran, Özbekistan, Azerbaycan
Tarla, bahçe tarımında ormancılıkta kullanılan makinelerin aksam ve parçaları	2.116	2.914	6.561	Rusya, Fransa, Yemen
Tavuk beslemeye mahsus otomatik cihazlar	5.826	4.414	6.079	Azerbaycan, Romanya, Suriye
Diğer harman makine ve cihazları	3.448	4.011	6.068	Fransa, Fas, Yemen
Süt sağma makineleri	6.050	6.990	5.894	Fas, Suriye, İran
Kümes hayvancılığına mahsus diğer makine ve cihazlar	2.552	2.531	5.656	Gürcistan, S. Arabistan, Rusya Fed., B.A.E.
Çayır biçme makineleri (Traktöre takılan kesme çubuklar dahil)	2.534	3.047	5.067	İran, Yunanistan, Azerbaycan, Bulgaristan
Hayvan yemlerini hazırlamaya mahsus makine ve cihazlar	4.587	3.456	5.498	Mısır, Rusya Fed., Azerbaycan
Tarla-bahçe ziraatına mahsus pülverizatörler	4.508	5.352	5.307	Bulgaristan, Irak, Azerbaycan
Tarımda kullanılan römork ve yarı römorklar	1.088	1.452	4.569	Romanya, Nijerya, Rusya Fed.
Kümes hayvancılığına mahsus diğer makine ve cihazlar	2.552	2.531	5.656	Gürcistan, S. Arabistan, Rusya Fed., B.A.E.
Çayır biçme makineleri (Traktöre takılan kesme çubuklar dahil)	2.534	3.047	5.067	İran, Yunanistan, Azerbaycan, Bulgaristan
Hayvan yemlerini hazırlamaya mahsus makine ve cihazlar	4.587	3.456	5.498	Mısır, Rusya Fed., Azerbaycan
Tarla-bahçe ziraatına mahsus pülverizatörler	4.508	5.352	5.307	Bulgaristan, Irak, Azerbaycan
Tarımda kullanılan römork ve yarı römorklar	1.088	1.452	4.569	Romanya, Nijerya, Rusya Fed.
Diğer	38.686	28.022	32.695	
TOPLAM	87.763	102.094	138.007	

Kaynak: İGEME

Türkiye`de tarım makineleri dünyanın pek çok ülkesine ihracat yapılmakla birlikte en çok ihracat yapılan ülkeler yıldan yıla farklılık göstermektedir. 2007 yılında tarım makineleri ihracatında başlıca pazarlar, Fransa, ABD, Türkmenistan, Bulgaristan, İran, Sudan ve Romanya olmuştur.

Seçilmiş tarım makinelerinin ihracatında 2005 yılında 87,7 milyon \$ ihracat gerçekleştirilirken, 2007 yılında bu değer 138,7 milyon \$`a yükseldiği gözlenmektedir.

Tablodan anlaşılacağı üzere AB ülkelerine yönelik ihracatımız düşük değerdedir. İhracatımız daha çok bölge ülkelerine ve gelişme yolundaki ülkelere olmaktadır. Bu nedenle, ihracat yapılan ülkeler dikkate alındığında ihracat rakamlarında yıldan yıla büyük değişiklikler gözlenmektedir.

Tarım makineleri içinde ihracat değeri en fazla olan ekipman ise traktörlerdir. Bir diğer tabloda traktör ihracatı yer almaktadır.

Tablo 12: Traktör İhracatı (US\$ 1.000)

Ürün	2005	2006	2007	Başlıca Pazarlar
Traktörler	133.642	160.376	233.428	İTALYA, ABD, FAS, GÜNEY AFRIKA, AVUSTRALYA

Kaynak: İGEME

Diğer tarım alet ve makinelerindeki sıçrama yıllar itibariyle farklı bir gelişme gösterirken, traktörlerdeki ihracat değerlerindeki artış düzenli yaşanmış ve özellikle 2006 yılından sonra traktör ihracatında büyük bir sıçrama yaşanmıştır. 2005 yılında 133,6 milyon \$`lık bir ihracat gerçekleştirilirken, 2007 yılında bu ihracat değeri 23,4 milyon \$`a çıktığı gözlenmektedir. Traktör ihracatında başlıca pazarlar ise İtalya, ABD, Fas ve Avustralya ülkeleridir.

3.3 TÜRKİYE TARIM MAKİNELERİ SEKTÖR İTHALATI

Türkiye`de tarım makineleri ithalatının ihracat değerinden fazla olduğu ve bu durumun sektörde meydana getirdiği olumsuzluk ile ilgili eleştirileri, sektörün gelişiminin sorgulanması açısından önemli bir sorun olarak yerini almaktadır. Bu nedenle ithalat rakamlarının sorgulanması, sektördeki mevcut problemi saptamak açısından oldukça önemlidir

2005-2007 yılı itibariyle tarım makineleri ve traktörlerin ithalat değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 13: Tarım Makineleri Sektör İthalatı (Değer: 1.000 USD)

Ürün	2005	2006	2007
Tarım makineleri	242.537	297.930	289.826
Traktörler	192.071	221.850	153.592

Kaynak: İGEME

2005 yılında tarım makinelerinde 242,5 milyon \$`lık ithalat gerçekleştirilirken, 2006 yılında 297,9 milyon \$`lık ithalat gerçekleştirilmiştir. 2007 yılında ise tarım makinelerinde 289,8 milyon \$`lık bir ithalat gerçekleştirilerek, ithalat değerlerinde 2007 yılı verilerinde 2006 yılına göre ithalatla bir düşüş yaşanmıştır.

Traktör ithalatında 2005 yılında 192 milyon \$lık ithalat, 2007 yılında bu değer 153,5 milyon \$`lık bir rakama ulaşmıştır. 2007 yılı itibariyle de bir önceki yıla göre traktör ithalatında bir düşüş söz konusudur.

Tarım makinelerinde ithalat ele alınan sektör sorunları arasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu nedenle özellikle 2007 yılı itibariyle geçen yıla göre tarım makinelerinde ve traktör ithalatında bir düşüşün yaşanması sektörün geleceği açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

BÖLÜM 4

TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1 SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Tarım makineleri sektörü tarım sektöründen ayrı olarak değerlendirilmesi imkansızdır. Bu nedenle tarım sektöründeki olumlu veya olumsuz her gelişme tarım makineleri sektörünü etkilemektedir. Tarım makineleri sektörü ile ilgili yapılması gereken en önemli şey, tarım sektöründe çalışan işgücünün tarımsal sanayiye kaydırılmasıdır.

Sanayiye kaydırılan bu işgücü, köyden gelerek kentte tutunma çabasında olan bu kişilerin kent ile entegre edilmesi sağlanarak yeni bir istihdam alanı oluşturulmalıdır. İş gücünün kente entegre edilmesi için, kentte gelen bu kişilere eğitim verilerek iş alanları desteklenmeli ve işgücü nitelikli hale getirilmelidir. Bu bağlamda tarım nüfusunda yer alan çiftçilerin bir meslek sahibi oldukları gözden uzak tutulmadan, çiftçilere sektörle ilgili gelişmelerde bilgi sahibi olunması sağlanmalıdır. Aynı zamandan eğitim tarımsal alanda faaliyet gösteren çiftçiye de verilmelidir.

Öncelikle çiftçiye eğitim verilmelidir. Çünkü yeterli eğitim alamamış çiftçi geleneksel ve eskimiş metotları kullanmakta, tarımsal girdiyi aşırı tüketmekte ve bu durum verimin azalmasına neden olarak sektörde potansiyelin düşmesine neden olmaktadır.

Tarım makineleri sektörünün yaşadığı başlıca sorunlar ve çözüme yönelik değerlendirmeler şu şekildedir:

1. Yerli İmalatın Korunmalıdır:

İmalat girdisinin önemli bir kısmını teşkil eden demir çelik, dolar üzerinden fiyatlandırılmasına rağmen ayrıca Türk Lirası gibi zamlanmaktadır. Tarım destekleri olarak akla hep mazot, tohum ve gübre gelmekte, fakat bu girdileri bir araya getiren mekanizasyon göz ardı edilmektedir. Oysa mekanizasyon girdisi, tarımsal üretim maliyet kalemleri içinde en pahalı girdi niteliğindedir. Bu nedenle bu maliyet kalemlerindeki fiyat artışı engellenmeli ve yerli imalat korunmalıdır.

2. Tarım Arazilerinin Arttırılması İle İlgili Politikalar Geliştirilmelidir:

Son zamanlarda Tarım arazileri sanayi ve konut alanına dönüşmekte ve bu durum tarım sektörü açısından kaygı verici bir duruma doğru gitmektedir. Giderek azalan tarım arazileri, verimi düşük tarım usulleri ile birlikte büyük ekonomik kayıplara sebep olmaktadır. Tarım alanlarının azalması direkt olarak tarım makineleri sektörünün de daralmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle ülkemizde tarıma açılmamış alanların bir an önce ıslah edilerek tarıma açılması gerekmektedir.

3. Devlet Tarım Politikası Oluşturulmalıdır:

Tarımsal girdilerle ilgili düzenli bir fiyat uygulamasının olmamasının sonucunda günlük olarak fiyatlar değişmekte veya fiyatların belirlenmesi sektörde problemlere neden olmaktadır. Tarım makine sektörü tarım sektöründen bağımsız olarak değerlendirilemeyeceğinden dolayı, tarımda bir politika oluşturulması gerekmektedir.

4. Tarım Politikası İçin Veri Analizi Yapılmalıdır:

Ülkemizde kapsamlı bir tarımsal mekanizasyonla ilgili istatistiki çalışma yapılmamakta veya çok geriden takip edilmektedir. Bu durum gerçekçi bir talep planlamasını olanaksız kılmakta, imalatçı gelecek sene ne kadar mal imal edeceğini tahmin edememektedir. Bu nedenle bir an önce veri analizlerinden yola çıkılarak sektörün Türkiye`deki bir profili oluşturulmalı ve bir plan hazırlanmalıdır.

5. Hammaddede Sıkıntısının Çekilmemesi İçin Önlemler Alınmalıdır:

Hammaddede en büyük girdi olan demir çeliğin imalatçıları sanayicinin ihtiyaçlarını istediği miktar ve zamanda karşılanmamaktadır. Ayrıca kapasitenin dolmaması sebebiyle bazı cins malzemelerin üretiminin yapılmaması imalatçıyı güç durumda bırakmakta ve ithalata yöneltmektedir. Uygun malzemelerin piyasada bulunması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

6. Satışların Sezonluk Olmasından Dolayı Planlama Yapılmalıdır:

Sektörde sezonluk bir üretim ve satış olduğu için tarım sektörü açısından bir planlama yapılması diğer sektörler nazaran daha çok önem arz etmektedir. Bu nedenle tarım makine sektörüne ilişkin bir planlama yapılması gerekmektedir. Genel olarak tarım makinelerinin satış dönemi 1-2 aydır. Bu da geri kalan hazırlık döneminde aylar sonrası için satış tahminine sebep olmaktadır. Böylece imalatçı fazla stok veya çok az satış riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Satış dönemi ekonomik kriz vb. olağanüstü döneme denk gelen imalatçı çok zor durumda kalmaktadır. Bu nedenle tarım makineleri ve hammaddesi için bir politika oluşturulmalıdır.

7. Mesleki Eğitim Merkezleri Açılmalı ve Çıraklık Eğitim Merkezleri Desteklenmelidir:

Kalifiye eleman eksikliği tüm sektörlerde olduğu gibi tarım sektörü açısından önemli bir problemdir. Meslek sevgisi veya mesleğin cazip olmasından değil, zorunluluk, ihtiyaç gibi sebeplerle mesleğe atılan gençler istenilen seviyelere gelememekte, verimsiz olmaktadır. Bu sebeple de zaten az olan kalifiye elemanlar firmalar arasında çok sık transfer yapmakta, bu durum verimi düşürmektedir. Bu nedenle mesleği cazip hale getirmek ve nitelikli eleman ihtiyacını giderilmesi için mesleki eğitim merkezleri açılmalı ve çıraklık eğitim merkezleri desteklenmelidir. Teknik eleman olmanın cazip hale getirilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

8. Yüksek KDV Oranları Düşürülmelidir:

KDV oranının düşürülmesi de İmalatçının korunması ve alım gücünde ciddi düşüşler meydana gelen çiftçilerin rahatlaması bakımından çok önemlidir. Son olarak bazı ürünlerde KDV oranının düşürülmesi ile birlikte, bu indirimin tüm malları kapsaması gerekmektedir. Bu nedenle KDV oranı düşürülen mal grupları genişletilmelidir.

9. KDV İadelerinin Zamanında Yapılmalıdır:

Gerek teşvik belgeli ve KDV muafiyetli yatırımcılara yapılan satışlar dolayısıyla, gerekse ihracat dolayısıyla tahakkuk eden KDV`nin iadesi işlemleri, sağlanan bazı kolaylıklara rağmen zaman alıcı işlemler gerekmektedir. Bu durum imalatçı açısından problem olabilmektedir. Bu nedenle KDV iadesi ile ilgili işlemler hızlandırılabilir.

10. Yüksek SSK İşçi Sigortası Primi Yükü Azaltılmalıdır:

SSK taban ve tavan maaşları son dönemlerde gittikçe arttığı için, imalatçı kaçak işçi çalıştırabilmekte, firmaların SSK primlerini yatırmama gibi olumsuzluklara neden olabilmektedir. Bu nedenle SSK taban ve tavan aylığı ile prim oranları yeniden düzenlenmelidir.

11. Sigortasız İşçi Denetimi Artırılmalıdır:

Sigortasız işçi çalıştırmak kanuni sonuçları bir yana haksız rekabete sebep olmaktadır. Haksız rekabet eğer önlenmezse mevcut kaliteyi düşmesine neden olacaktır. Sigortalı işçi çalıştıran firmalar, sigortasız eleman çalıştıran firmalarla eşit düzeyde rekabet edememektedir. Bu nedenle devletin ilgili kurumları denetlemelerini en üst düzeye çıkarmalıdır.

12. Yüksek Zirai Kredi Faizleri Düzenlenmelidir:

Yüksek zirai kredi faizleri alt ve orta-alt gelir düzeyi grubundaki çiftçiler için uygun değildir. Bu durumu önleyecek gerekli tedbirler alınmalıdır.

13. Devlet Tarafından İhracatı Özendirici Uygulamalar Oluşturulmalıdır:

İhracat cirolarının toplam cirolarına oranı belirlenmiş miktarların üzerine çıkan firmalara vergi indirimi, SSK prim oranı indirimi, enerji birim fiyatlarının düşülmesi vb. teşviklerin uygulanması gerekmektedir. Yapılan bu değişiklikler firmaları ihracat yapmaya özendirilecektir.

14. Belgeli Üretim Yapan Firmalar Desteklenmelidir:

Belgeli üretim yapan firmaların ürünleri, hem yurtiçinde hem de yurtdışında pazarlama ve ihracat noktasında belgeye sahip olmasından kaynaklanan önemli bir değer kazanmaktadır. Sektörün geleceği açısından belgeli üretim yapan firmalar korunmalı ve bu alanda denetim artırılmalıdır.

15. Modernizasyon Ve Ar-Ge Yatırımlarının Teşvik Edilmelidir:

Tarım makineleri sektöründe teknolojinin kullanımı olarak A-Ge destekleri önemli bir yer tuttuğu için yatırımlar teşvik edilmelidir.

16. Bölgeye Özel Sektörel Dış Ticaret Şirketleri Kurulmalıdır:

Tarım makinesi üretimi bölge itibarıyla üretimde farklı bir yapılanma bulunmaktadır. Firmalar bölgeye özgü olarak birleştirilmesi sonucunda meydana gelen sektörel dış ticaret şirketi oluşturulduğunda, firmalar arasında iletişim artacak ve daha nitelikli ürünlerin oluşmasına neden olacaktır. Bu nedenle tarım makinelerinin üretildiği bölgelerde sektörel dış ticaret şirketleri kurulmalıdır.

17. Sektörel Dernekler Bir Üst Birimde Toplanmalıdır:

Tek başına ihracat yapma bilgi ve donanımına sahip olamayan küçük ölçekli firmaların bu eksikliğini gidermek amacıyla benzer yapıda bulunan sektörel dernekler bir üst yapı oluşturmalı ve bu yapıda uzman personel ve donanımın oluşturularak firmaların istifadesine sunulması sağlanmalıdır.

4.2 TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜNÜN GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİ

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
- Sektörün ana sektörlerden birisi olması - Hammadde bulunabilirliği - Sektörle ilgili geçmişten gelen birikim - Ana ürüne uyum sorununun olmaması - Kurulu kapasite potansiyeli - Fiyat esnekliği - Yeni üretim modellerinin geliştirilmesi geliştirilmiş olması	- Üretimde sınıflandırma, kümelenme gibi hususların değerlendirilmemesi gibi nedenlerden dolayı iç bünye içinde oluşan rekabet - Ürün ve ürüne ilişkin model geliştirme çalışmalarının azlığı / bulunmaması - Düşük kapasite kullanımı - Üretim stratejisinin bulunmaması - Düzensiz sipariş nedeniyle üretim miktar ve kalite standardının yakalanmasında yaşanan zorluklar - Satışların sezonluk olması - Pazarlama işlemlerindeki yetersizlik - Özellikle Uzak Doğu ülkelerine göre yüksek üretim maliyetleri

BÖLÜM 5

5.1 CEYHAN TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜ

1) Makine İmalat Sektörü Saha Araştırması

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı 1477 üye içerisinde Makine İmalat Sektörü ile uğraşan 15 firma üzerinde saha araştırması yapılmıştır. Sektör durumunu ortaya koymayı hedefleyen bu çalışmada ortaya çıkan veriler şu şekildedir;

2) Firma Kuruluş Yıllarına Göre Dağılım

Yıl Aralığı	Firma Sayısı	Yüzde
0-5	3	%20
6-10	3	%20
11-15	1	%6
16-20	4	%27
21+	4	%27
Toplam	15	100

Ceyhan ilçesinde Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı makine imalat sektörü firmalarının %80'ni bu sektörde tecrübeli firmalardan oluşmaktadır.

3) Firma Çalışan Sayısı Dağılımları

Çalışan Sayı Aralığı	Firma Sayısı	Yüzde
0-10	8	%54
11-20	1	%6
21-30	1	%6
31-40	2	%14
41+	3	%20
Toplam	15	100

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı 15 makine imalat sektörü firmasında toplamda 236 kişi bulunmaktadır.

4) Firmaların Eleman İstihdam Etmeleri için Aradıkları Özellik

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı 15 makine imalat sektörü firması işçi istihdam ederken;

- ✓ %100 ü elemanın "Deneyimli olmasını"
- ✓ %80 ni 25-35 yaş aralığında, %20 si ise 16-24 yaş aralığında olmasını
- ✓ %100 ü en mesleki eğitim belgeli olmasını tercih etmektedirler.

*Firmaların meslek belgeli eleman ihtiyacı "tornacı, cnc operatörü, kaynakçı, teknik ressam ve makine mühendisi" yönündedir.

5) Firmaların Satışlarının Mekânsal Dağılımı

Satış Durumu	Firma Sayısı	Yüzde
Yurtiçi	12	%80
Yurtdışı	1	%6
Yurtiçi ve Yurt dışı	2	%14
Toplam	15	100

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı makine imalat sektörü firmalarının çoğunluğu yurt içine satış yapmaktadır.

6) Firmaların Sahip Olduğu Ulusal Ve Uluslararası Belgeler

Satış Durumu	Firma Sayısı	Yüzde
TSE	3	%20
TSE ve ISO	1	% 6
TSE, OHSAS ve CE	3	%20
Hiç belgesi olmayanlar	8	%54
Toplam	15	100

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı makine imalat sektörü firmalarının %46 ulusal ve uluslar arası belgeye sahiptir.

1) Firmaların Marka Tescil Durumları

Marka Tescili	Firma Sayısı	Yüzde
Var	3	%20
Yok	12	%80
Toplam	15	100

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı makine imalat sektörü firmalarının %80 ni markalaşma yolunda adımlarını atmışlardır.

2) İmalatı Yapılan Makine Çeşitleri ve Yaşı

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı 15 makine imalat sektörü firması;

- ✓ Tarım Makineleri
- ✓ Metal İşleme Makine ve Takım Tezgâhları
- ✓ Gıda Sanayi Makineleri
- ✓ Pompa ve Kompresörler
- ✓ Ormancılık Makineleri, alanında imalat yapmakta olup, makine parklarının ortalama yaş dağılımı 10-15 yaş şeklindedir.

3) Firmaların Son Beş Yıldaki Yatırım Durumları

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı 15 makine imalat sektörü firmasının 11'i son beş yıl içerisinde yatırım durumlarının arttığını, 2'si değişmediğini ve 1 tanesi azaldığını belirtmiştir.

Yatırım Artış Yönü	Firma Sayısı	Yüzde
Makine Teçhizatı artan	4	%36
Bina, Makine Teçhizatı artan	2	%17
Bina, Makine Teçhizatı, Sermayesi artan	4	%36
Bina, Makine Teçhizatı, Sermayesi, Pazarlama kapasitesi artan	1	%11
Toplam	11	100

4) Firmalarda AR-GE Çalışmaları Durumu

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı 15 makine imalat sektörü firmasının 4 tanesi AR-GE çalışmaları yaptığı ve bu çalışmalar için % 5 ile %15 arasında bir bütçe ayırdıkları tespit edilmiştir.

5) Firmaların Fuarlara Katılım Durumu

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı 15 makine imalat sektörü firmasının 10 tanesi düzenli olarak fuarlara katıldığını belirtmiştir. Katılım durumları aşağıdaki gibidir;

Fuarlara Katılım Durumu	Firma Sayısı	Yüzde
Yurtiçi	8	%80
Yurtiçi ve Yurt dışı	2	%20
Toplam	10	100

*Fuarlara Katılım Sonrası; firmalar “ Yurtiçi ve yurtdışı bağlantılarında artış olduğunu, Ürün çeşitliliğinin arttığını ve yurt dışı pazarına açıldıklarını” belirtmişlerdir.

6) Hibe, Kredi ve Teşviklerden Faydalanma Durumu

Ceyhan Ticaret Odası'na kayıtlı 15 makine imalat sektörü firmasının 10 tanesi çeşitli hibe, kredi ve teşviklerden yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Hibe, Kredi ve Teşvikten Yararlanma Durumu	Firma Sayısı	Yüzde
KOSGEB	4	%40
Yatırım Teşviki	1	%10
KOSGEB ve Yatırım Teşviki	2	%20
KOSGEB ve Tarım Bakanlığı	1	%10
KOSGEB ve Kalkınma Ajansı	1	%10
KOSGEB, Yatırım Teşviki ve Kalkınma Ajansı	1	%10
Toplam	10	100

7) Firmalara Göre Sektörün En Önemli Sorunları

✓ Enerji Sorunu	✓ Çin Malı Ürünler
✓ İç Talep Yetersizliği	✓ Hammadde Sorunu
✓ Haksız Rekabet	✓ Nakliye Sorunu
✓ Kalifiye Eleman Eksikliği	✓ Markalaşma Sıkıntısı
✓ Finansman Sıkıntısı	✓ Pazarlama Eksiği
✓ KDV	✓ Teknoloji Yetersizliği

✱Bu sorunlar içinden en öne çıkan 5 tanesi “ Haksız Rekabet, İç Talep Sorunu, Kalifiye Eleman Sıkıntısı, Enerji Sıkıntısı ve Finansman Sıkıntısı”dır.

SWOT ANALİZİ

FIRSATLAR	TEHDİTLER
• Tarımsal Bir Bölgede Bulunmamız • Fiyatların Uygunluğu • Kaliteli İşçilik • Pazarın Geniş Olması • Her coğrafyaya hitap etmesi • Bölgemizin makine üretimi için avantajlı olması	• Yüksek Girdiler • Enerji Kesintisi • Hammadde fiyatlarının değişkenliği • Yüksek Rekabet • Çin Pazarı • Ürünlerin Kopyalanması • Tahsilat Güçlüğü
GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR
• Markaların Tanınmışlığı • Kaliteden taviz verilmemesi • Ürün çeşitliliğinin fazla olması • Orijinal ürün ve parçaların üretimi	• Kalifiye Eleman Sıkıntısı • Satış noktasının dağınık olması • Finansman sıkıntısı • Markalaşmanın az olması • Kalitesiz ürünün piyasaya girmesi • Tasarım Sıkıntısı

5.2 CEYHAN TARIM MAKİNELERİ SEKTÖRÜ SORUNLARI VE YAPILMASI GEREKENLER:

Ceyhan tarım makineleri imalat sanayi yurt içi talebi karşılayacak, ihracatta yakalamış olduğu gelişmeyi sürdürecektir potansiyele sahip olmakla birlikte sektör günümüzde bazı problemlerle karşı karşıyadır.

Bir ziraat ve hayvancılık şehri olan Ceyhan'da 1960'lı yıllardan sonra sanayi çalışmalarına ağırlık verilmeye başlanılmış olmasına rağmen, kent bu konuda ülke genelinde hak ettiği yeri bulamamış şehirlerin başında gelmektedir.

Ceyhan`da tarım makineleri sektöründeki problemleri sektörün etkilendiği coğrafi koşullar, sektörün kendi yapısından kaynaklanan problemler ve sektörde faaliyet gösteren firmaların yapılarından kaynaklanan problemler olarak üç başlık altında ele alabiliriz.

Coğrafi koşullardan kaynaklanan sorunların başında küreselleşmenin ortaya çıkardığı kuraklık, Ceyhan`nın ılıman bir iklime sahip olması ve tarım arazileri ile ilgili yaşanan sıkıntılar gelmektedir. Sektörün kendi yapısından kaynaklanan problemlerde sektörün hem Türkiye hem de Ceyhan açısından öneminin fark edilmemiş olması, bunun dahilinde tarım sektörü ve tarım makineleri sektörü ile ilgili verilere ulaşmada sıkıntı ve devletin sektörlle ilgili politikası ve planlamadaki yetersizlikler gelmektedir. Yine devlet teşviklerinin bazı makineler bazında sınırlı olması ve bazı desteklerde Ceyhan`nın teşvik kapsamında yer almaması yine bu kapsamda değerlendirilebilecek sorunlar arasında yer almaktadır.

Sektörde faaliyet gösteren firmalardan kaynaklanan problemlerin başında ise firmaların Ar-Ge faaliyetlerine gereken önemi vermemesi ile ilgilidir. Ar-ge faaliyetlerine yer vermeyen firmalar sektördeki teknolojik gelişmeleri yakından takip edememekte ve bu nedenle firmalar ürünleri üretme konusunda teknolojiyi takip etmeme noktasında problemler yaşamaktadır. Ayrıca firmalar bölgesel rekabetten kaynaklanan ortak bir fiyat oluşturmama ve ürüne ilişkin maliyet hesabı yapamama noktasında sıkıntılar yaşamaktadır. Belki de problemlerin başında devamlı ismi zikredilen problemlerin başında ise kurumsallaşma ve markalaşma gelmektedir.

Tarım makinelerinde bir merkez olan Ceyhan markalaşma yolunda yeterli adımları atamamasından dolayı tarım makineleri imalatında son zamanlarda ismi diğer şehirlerden daha sonra zikredilmeye başlanmıştır. Bu nedenle Türkiye çapında Ceyhan tarım makineleri imalatında sesini duyurabilmesi için markalaşmaya gerekenden daha fazla önem vermesi gerekmektedir.

Bir problem tek başına bir olgudan veya kurumdan kaynaklanmadığı için, çözüm aşamasında da tek bir olgudan hareket etmek veya kurumdan yardım istemek imkansızdır. Özellikle problemin çözümü noktasında kurumlar arasında işbirliği çok önemlidir.

Ceyhan`da tarım makineleri sektöründe çözülmesi gereken problemlerde Ceyhan`daki tüm kurumların konuyu tartışması ve ortaya çıkan problemlerin çözümü için bir fikir birliğinin oluşması gerekmektedir. Bizde tarım makineleri sektöründe yer alan problemlerin çözülmesinde bir ön adım olarak ilgili problemleri ve problemlerin muhatabı olarak gördüğümüz kurumları açıklamaya çalıştık.

Ceyhan tarım makineleri sektörüne ilişkin başlıca problemler ve problemlere ilişkin çözüm önerileri aşağıdaki gibidir:

5.2.1 MERKEZİ YÖNETİM TARAFINDAN YAPILMASI GEREKENLER

1. Tarım arazilerinin Arttırma İle İlgili Politikalar Geliştirilmelidir:

Son zamanlarda Tarım arazileri sanayi ve konut alanına dönüşmekte ve bu durum tarım sektörü açısından kaygı verici bir duruma doğru gitmektedir. Giderek azalan tarım arazileri, verimi düşük tarım usulleri ile birlikte büyük ekonomik kayıplara sebep olmaktadır.

Tarım alanlarının azalması direkt olarak tarım makineleri sektörünün de daralmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle ülkemizde tarıma açılmamış alanların bir an önce ıslah edilerek tarıma açılması gerekmektedir.

2. Tarım Politikası İçin Veri Analizi Yapılmalıdır:

Ülkemizde kapsamlı bir tarımsal mekanizasyonla ilgili istatistiki çalışma yapılmamakta veya çok geriden takip edilmektedir. Bu durum gerçekçi bir talep planlamasını olanaksız kılmakta, imalatçı gelecek sene ne kadar mal imal edeceğini tahmin edememektedir.

Bu nedenle bir an önce veri analizlerinden yola çıkılarak sektörün Türkiye`deki bir profili oluşturulmalı ve sektörlle ilgili bir plan hazırlanmalıdır.

3. Yerli İmalatın Korunması Gerekmemektedir:

İmalat girdisinin önemli bir kısmını teşkil eden demir çelik, dolar üzerinden fiyatlandırılmasına rağmen ayrıca Türk Lirası gibi zamlanmaktadır. Tarım destekleri olarak akla hep mazot, tohum ve gübre gelmekte, fakat bu girdileri bir araya getiren mekanizasyon göz ardı edilmektedir.

Mekanizasyon girdisi, tarımsal üretim maliyet kalemleri içinde en pahalı girdi niteliğindedir. Bu nedenle bu maliyet kalemlerindeki fiyat artışı engellenmeli ve yerli imalat korunmalıdır.

3. Hammaddede Sıkıntısının Çekilmemesi İçin Önlemler Alınmalıdır:

Hammaddede en büyük girdi olan demir çeliğin imalatçıları sanayicinin ihtiyaçlarını istediği miktar ve zamanda karşılanmamaktadır. Ayrıca kapasitenin dolmaması sebebiyle bazı cins malzemelerin üretiminin yapılmaması imalatçıyı güç durumda bırakmakta ve ithalata yöneltmektedir.

Uygun malzemelerin piyasada bulunması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

4. Devlet Tarım Politikası Oluşturulmalıdır:

Tarımsal girdilerle ilgili düzenli bir fiyat uygulamasının olmaması, fiyatların günlük olarak fiyatlar değişmekte veya belirlenmesi sektörde problemlere neden olmaktadır.

Tarım makine sektörü tarım sektöründen bağımsız olarak değerlendirilemeyeceğinden dolayı, tarımda bir politika oluşturulması gerekmektedir.

5. Hammadde Fiyatlarındaki Artış Düzenlenmelidir:

Tarım alet ve parçalarında temel girdi demir, çelik ve metaldir. Bu girdilerdeki sürekli fiyat artışı, sektörü olumsuz yönde etkilemektedir.

Hammadde bir sektörün temel girdisi olarak ele alındığında, sektörün gelişmesi için hammadde fiyatlarında artışta düzenlemeye gidilmelidir.

6. Yüksek KDV Oranları Düşürülmelidir:

KDV oranının düşürülmesi imalatçının korunması ve alım gücünde ciddi düşüşler meydana gelen çiftçilerin rahatlaması bakımından çok önemlidir.

Tarım makineleri sektöründe bazı ürünlerde KDV oranının düşürülmesi ile birlikte, bu indirimin tüm malları kapsamı gerekmektedir. Bu nedenle KDV oranı düşürülen mal grupları genişletilmelidir.

7. KDV İadelerinin Zamanında Yapılması Gerekmeğektir:

Gerek teşvik belgeli ve KDV muafiyetli yatırımcılara yapılan satışlar dolayısıyla, gerekse ihracat dolayısıyla tahakkuk eden KDV`nin iadesi işlemleri, sağlanan bazı kolaylıklara rağmen zaman alıcı işlemler gerekmektedir.

KDV iadelerinin zamanında yapılmaması imalatçı açısından problem olabilmektedir. Bu nedenle KDV iade işlemleri hızlandırılabilir.

8. Yüksek SSK İşçi Sigortası Primi Yüğü Azaltılmalıdır:

SSK taban ve tavan maaşları son dönemlerde gittikçe arttığı için, imalatçı kaçak işçi çalıştırabilmekte, firmaların SSK primlerini yatırmama gibi olumsuzluklara neden olabilmektedir.

SSK taban ve tavan aylığı ile prim oranları yeniden düzenlenmelidir.

9. Sigortasız İşçi Denetimi Artırılmalıdır:

Sigortasız işçi çalıştırmak kanuni sonuçları bir yana haksız rekabete sebep olmaktadır. Haksız rekabet eğer önlenmezse mevcut kaliteyi düşürecektir. Sigortalı işçi çalıştıran firmalar, sigortasız eleman çalıştıran firmalarla eşit düzeyde rekabet edememektedir.

Devletin ilgili kurumları denetlemelerini en üst düzeye çıkarmalıdır.

10. Yüksek Zirai Kredi Faizleri Düzenlenmelidir:

Yüksek zirai kredi faizleri alt ve orta-alt gelir düzeyi grubundaki çiftçiler için uygun değildir. Bu durumu önleyecek gerekli tedbirler alınmalıdır.

11. Kiralama Yönteminde Uygulanan Vergiler İndirilmelidir:

Sadece tarım aletlerine yönelik olmayan genel olarak kiralama yöntemindeki vergi oranlarında bir artış yaşanmıştır.

Tarım makineleri kullanımında kiralama yöntemi kullanılmasının teşvik edilmesi için kiralama yönteminde kullanılan vergi oranlarının aşağıya çekilmesi gerekmektedir.

13. Kümelenme Politikası Tarım Makinelerine Uygulanmalıdır:

Kümelenme aynı bölgede ve aynı iş kolunda, aynı değer zincirinde faaliyet gösteren, birbiriyle işbirliğinde bulunan ve aynı zamanda birbirine rakip olan, birbiriyle ilişkili işletmelerin ve onları destekleyici kurumların bir araya geldikleri örgütlenme modelleridir. Kümelenme yenilik (inovasyon) faaliyetini destekler ve yeniliğin ticarileşmesini kolaylaştırır, verimlilik ve istihdamı artırarak rekabet ve işbirliği olanağı sağlar. Sayılan nedenlerden dolayı kümelenmenin oluşturulması ilgili sektör açısından büyük bir önem taşımaktadır. Ceyhan`da şu anda tarım makineleri alanında bir kümelenme politikası bulunmamaktadır.

Özellikle bölgesel iletişimsizlikten ve rekabet politikası konularında problemi olan tarım makineleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların ortak bir politika ve eylem geliştirmeleri için ilgili sektörle ilgili bir kümelenme politikası oluşturulmalıdır.

14. Sektörel Dış Ticaret Şirketi Kurulmalıdır:

1-200 arasında işçi istihdam eden, aynı üretim dalında faaliyette bulunan, asgari 10 küçük ve orta büyüklükteki şirketin bir araya gelmesi ile oluşan sektörel dış ticaret şirketi Ceyhan`da bulunmamaktadır. Sektörel Dış Ticaret Şirketinin olmaması finansman ve kaynak tahsis edilmesi bakımından problemlere neden olmaktadır.

Sektörel dış ticaret firması;

- ✓ İhracat giderlerinin paylaşılması ile daha az finans ve kaynak tahsis edilmesini sağlamak,
- ✓ Büyük miktarlarda olan siparişlerin şirket aracılığı ile daha ucuz ve kolaylıkla karşılanabilmesi imkanını yaratmak,
- ✓ Mevcut pazarın devamlılığını sağlamak,
- ✓ Aktif pazarlama faaliyetleri ile yurtdışı temsilcilikleri ve oluşturulan müşteri portföyü sayesinde yeni pazarlar bulunmasına çalışmak ve dış Pazar eğilimlerini takip etmek,
- ✓ Nakliye, gümrükleme ve mal teslimin, daha hızlı ve etkin gerçekleştirmek,
- ✓ Kaliteli ve çevreye duyarlı standart üretime yönelmeyi teşvik etmek,

- ✓ Ortak bir ürün markası yaratılmaya çalışmak,
 - ✓ İhracatçı firmalar arasındaki fiyat rekabetini önlemek,
 - ✓ Sermaye birikiminin oluşmasını ve kullanılmasını sağlamak,
- açısından oldukça faydalıdır.

Ceyhan`da özellikle bölge içi rekabetten kaynaklanan sorunların çözülmesi ve aynı üretim dalında faaliyet gösteren firmaların birbirleri ile iletişimlerini ve hedeflerini belirlemeleri açısından Ceyhan`da tarım makineleri alanında sektörel bir dış ticaret şirketi kurulmalıdır.

15. Devlet Tarafından İhracatı Özendirici Uygulamalar Oluşturulmalıdır:

İhracat cirolarının toplam cirolarına oranı belirlenmiş miktarların üzerine çıkan firmalara belirli basamaklar itibarı ile vergi indirimi, SSK prim oranı indirimi, enerji birim fiyatlarının düşülmesi vb. teşviklerin uygulanması gerekmektedir. Bu çözüm firmaları ihracat yapmaya özendirilecektir.

16. Meslek Liseleri İle İlgili Düzenleme Yapılmalıdır:

Meslek liseleri ile ilgili üniversite giriş sınavında uygulanan puan sistemi ile meslek liselerinin kendi alanlarına yönelik lisans problemlerine geçmelerinde problem oluşturmaktadır. Bu nedenle sektörde meslek liselerine talebin olmamasından kaynaklanan kalifiye eleman sıkıntısı yaşanmaktadır. Bu nedenle sınav sisteminde gerekli değişiklikler yapılarak, meslek liseleri daha cazip hale getirilmelidir.

17. Çiftçiye Bilgilendirme Faaliyetleri Düzenlenmelidir:

Çiftçi bir meslek sahibi olduğu için, her konuda gerekli eğitim verilmesi gerekmektedir. Çiftçiye bilinçlendirerek sektörde önemli sorunların önüne geçilebilmektedir.

18. Belgeli Üretim Yapan Firmalar Desteklenmelidir:

Belgeli üretim yapan firmaların ürünleri, hem yurtiçinde hem de yurtdışında sektör içindeki yeri oldukça önemlidir. Sektörün geleceği açısından belgeli üretim yapan firmalar korunmalı ve bu alanda denetim artırılmalıdır.

19. Türkiye`deki Tarım Makineleri Sektörünün AB İle Entegrasyonunun Sağlanmalıdır:

Tarım makineleri sektörü AB ile entegrasyonun hem teknik hem de sosyal yönden sağlanması, kurumların ve mevzuatın AB`ye uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

5.2.2 ÖZEL SEKTÖR TARAFINDAN YAPILMASI GEREKENLER

1. Tarımdaki Kullanılan İşgücü Yerine Makine Kullanımına Geçilmelidir:

Tarım alanında çalışan nüfusun fazla olması ve bu nüfusun sanayi sektöründe istihdam edilmemesinden dolayı, Ceyhan`da tarım makineleri sektöründe işgücünde insan emeğinin kullanılmasından kaynaklanan bir problem yaşanmaktadır. Ayrıca arazide de makinenin girdisinden ziyade insan işgücü kullanılmakta ve bu durum işi ucuza getirme anlayışı ile yapılmaktadır. Halbuki arazide tarım makinelerinden verim daha çok sağlanmakta ve bu nedenle makinelerin kullanılmamasından kaynaklanan sektörde bir kayıp yaşanmaktadır.

Tarım sektöründeki nüfus, sanayi sektörüne kaydırılmalı ve tarımdaki işgücü yerine makine kullanılmalıdır.

2. Bölgesel Rekabette Yaşanan Politikalar Değiştirilmelidir:

Bölgesel rekabetten kaynaklanan Ceyhan`daki firmalar arasında sektörel ilgili ortak bir fiyat ve pazar politikası mevcut değildir. Aynı zamanda sektörel ilgili ortak karar alamayan firmaların sektörün geleceği ile ilgili bir planlamaları da bulunmamaktadır.

Bu nedenle bölgesel rekabetten kaynaklanan firmaların bu olumsuzlukları gidermek için aralarında görüşerek bir politika oluşturmaları gerekmektedir.

3. Sektörel Çeşitlikten Dolayı Tek Bir Alanda Uzmanlaşmanın Sağlanmalıdır:

Ceyhan`da sanayi yapısındaki sektörel çeşitlilik özellikle kriz zamanlarında bir avantaj olarak değerlendirilmekle birlikte, uzun solukta tarım makineleri sektöründe dezavantajları bünyesinde bulundurmaktadır. Ceyhan`da tek bir sektörün gelişme düzeyi açısından ön plana çıkmaması, yeterli uzmanlaşmanın sağlanamamasını da beraberinde getirmektedir.

Gelişme düzeyi yüksek olan tarım makineleri sektörü uzmanlaşmanın sağlanamamasından dolayı sektörde büyük bir gelişme yaşanmamıştır. Bu nedenle Ceyhan`da sektörlerin arasında önemli bir yeri olan tarım makineleri sektöründe uzmanlaşmanın sağlanması gerekmektedir.

4. Maliyet Hesabı Göz Önünde Bulundurularak Bir Fiyat Politikası Oluşturulmalıdır:

Maliyet hesabı yapılmadan fiyat oluşturulduğu için, ürün ile ilgili fiyat politikası belirlenememekte ve bu nedenle rekabet ortamından kaynaklanan fiyatlarda müşterinin talep ettiği ürün ile ilgili bir sıkıntı yaşanmaktadır.

Sayılan nedenlerden dolayı Ceyhan`daki firmaların bir araya gelerek ilk etapta rekabete değil, maliyet hesabına dayalı bir fiyat oluşturmaları gerekmektedir.

5. Ortak Bir Pazar Oluşturulmalıdır:

Ortak bir pazar olmadığı için, fiyat ve ürünlerde standartlar değişmekte ve bu nedenle aynı kalitede olmayan farklı ürünler pazarda yer almaktadır.

Ceyhan`da üretilen ürünlerin aynı standart ve kalitenin sağlanması ile birlikte, hangi ürünlerin, nerede ve nasıl bir pazar oluşturulması ile ilgili şirketler konuyu ele alarak ortak bir pazar geliştirmeleri gerekmektedir.

6. Pazarlama Konusundaki Bilgi Eksikliği Giderilmelidir:

Ceyhan`da pazarlama çalışması yapan firmalar oldukça azdır. Firmalar pazarlama konusu ile ilgili finansman sıkıntısı yaşamadıklarından dolayı veya pazarlama çalışmalarını gereksiz bulduklarından dolayı pazar çalışmasını yapmadıklarını söylemektedir. Genelde referansla veya devamlı müşteriler ile işlerini yürüten firmalar pazarlama için eleman alımını ek maliyet gözü bakarak pazarlamadan uzak durmaktadır.

Pazarlama; satışların ve ihracatını artırması, yurtiçi ve yurtdışı pazara açılması için önemli alanlardan biridir. Bu nedenle firmalar pazarlama stratejilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

7. Tarım Makineleri Uygun Kullanılmalıdır:

Çoğu zaman çiftçi araziye ve kendi yaptığı işe uygun olarak makineyi doğru seçememekte ve bu da verim kaybına neden olmaktadır. Sektörde verimi artırmak için makinelerin doğru seçilmesi ve uygun kullanılması verim açısından önemli olduğu için, tarım makinelerini kullanan kişilere ürünü firmaya temin edenler tarafından doğru kullanmalarına ilişkin bilgilendirme hizmeti sunulmalıdır.

8. Mühendislik Faaliyetleri Sektör İçinde Yer Almalıdır:

Sektörle ilgili mühendislerden faydalanmadan oluşturulan planlama; üretim aşamasında problemlere neden olmakta, bir mühendisten yardım almaktan ziyade bilindik yöntemlerle problemin çözülmesi sektörde verimin düşmesine neden olmaktadır.

Bu nedenle firmaların mutlaka bünyelerinde üretim ve planlamada firmalara yol gösterecek, sektörle ilgili gelişmeleri takip edecek mühendisleri bünyelerinde bulundurmaları gerekmektedir.

9. Kiralama Sistemi Kullanılmalıdır:

Özellikle yüksek teknolojiye sahip bazı tarım makineleri ve aletlerin fiyatı yüksek olmasından dolayı firmalar ürünü kullanmamayı tercih etmektedir. Kiralama sistemi ile makine kullanan firma ve çiftçilerin sayısı oldukça azdır. Ürünlerdeki fiyatlardan dolayı ürünü alamayan firmaların ihtiyaç duydukları ürünü kiralama yöntemi ile sahip olmaları sağlanmalı, kiralama yöntemi teşvik edilmelidir.

10. Teknolojik Gelişmeler Yakından Takip Edilmelidir:

Tarım makineleri sektöründe eski ve verimsiz alet ve ekipmanlar kullanılmakta ve bu makineler tarımsal üretimde ciddi kayıplara neden olmaktadır. Ekonomik ömrünü tamamlamış makineler yakıtı daha fazla tüketmekle birlikte, çalışma sırasında ürün kaybına yol açmakla, aynı zamanda makinelerin bakım masrafları fazla olmaktadır.

Firmalara teknoloji olarak donanımlı ürünlerinin faydasını anlatılarak, firmaların ürünleri kullanarak elde edecekleri kazanç firmalara anlatılmalıdır.

11. Teşvikler Yeterli Düzeyde Bilinmelidir:

Ceyhan`daki firmalar ürettikleri tarımsal alet ve ekipmanları ihraç etmekle birlikte teşvik ve destek işlemleri konusunda KOSGEB, Ar-Ge ve Devlet yardımlarından olan Yurtdışı Pazar Araştırma Desteği, Nitelikli Eleman, Yurtdışı ve Yurtiçi Fuar desteği gibi teşviklerden yeterli ölçüde faydalandığını söylemek zordur. Bazı firmalar bahsedilen desteklerden habersiz olduğunu belirtmekte, bazı firmalar ise bürokratik işlemlerden dolayı teşviklerden uzak durduğunu söylemektedir.

Firmaların teşviklerden haberdar olmaları sağlanmalıdır.

12. Teşvikten Sorumlu Dış Ticaret Elemanı İstihdam Edilmelidir:

Teşviklerden yararlanma konusunda bir diğer eksiklik teşvik konularına hakim eleman istihdam etmedeki problemdir. Genelde teşvik işlemleri ilgili şirketteki başka birimler tarafından yürütülmekte, bu durum da devamlı takip ve titizlik gerektiren teşvik işlemlerinin takip noktasında zaman zaman problemlerin yaşanmasına neden olabilmektedir.

Nitelikli elemanı bulma ve bu elemanın firmaya getireceği katkı konusunda firma nitelikli eleman istihdam etme konusunda bilinçlendirilmelidir.

13. Dış Ticaret Konusunda Bilgi Yeterli Düzeyde Olmalıdır:

Ceyhan`daki firmaların yurtdışı pazara açılma konusunda önlerindeki bir engel de dış ticaret işlemlerini gerçekleştirecek nitelikli eleman konusunda yaşanan sıkıntıdır. Firmalar yurtdışı fuarlara katılma ve pazar araştırma işlemlerini yürütecek, ithalat ve ihracat işlemlerini gerçekleştirecek nitelikli eleman konusunda yaşanan problemlerdir. Bu nedenle Ceyhan`da bir çok firma Avrupa ülkeleri ve birçok ülkeye ihracat gerçekleştirmekle birlikte, ihracat oranının artırılmasının bir yolu da dış ticaret elemanı istihdam etmektir.

Küresel rekabet ortamında ayakta kalabilmenin yolu sektörle ve dış ticaret mevzuatı ile ilgili olarak gelişmelerin sürekli takip edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle firmaların küresel pazarda ayakta kalabilmesi ve mevcut pazar kapasitelerinin geliştirilmesi için firma

çalışanlarının dış ticaret eğitimi konusunda bilgi almaları teşvik edilmelidir.

14. Derneklere Üye Olunmalıdır:

Firmalar sektörel gelişmelerden haberdar olmak ve mevcut pazarlarını genişletmek için bir derneğe üye olmaları gerekmektedir.

Türkiye`de tarım makineleri sektöründeki bir dernek olan TAKMAKBİR derneği ile iletişime geçilerek, derneğe üye olmaları ile ilgili firmalar dernekten detaylı bir bilgi alabilirler.

15. Markalaşma ve Kurumsallaşma Problemi Aşılmalıdır:

Ceyhan tarım makineleri alanında öncü konumda olmasına rağmen, markalaşma yeterli düzeyde olmadığı için ismini Türkiye geneline duyurmakta bazı sıkıntılar yaşamaktadır.

Ceyhan`da markalaşma ile ilgili firmalara gerekli eğitim ve mentalite verilerek, markalaşma faaliyetleri iyi üretim yapan firmalar açısından bir zorunluluk haline getirilmelidir.

16. Danışman Firmalardan Destek Alınmalıdır:

Firmaların kurumsallaşma, teşvik işlemleri ve kendi sektöründeki gelişmeleri takip edebilmek için danışman firmaların desteğine ihtiyaçları vardır. Firmalar rekabet düzeninde ayakta kalabilmek için farklı şeyler geliştirmek ve yeni pazarlara açılmak için mutlaka bir destek almalıdır.

Danışman firmalar sektörde faaliyet gösteren firmalarla iletişime geçerek, danışmanlık faaliyetleri hakkında işletmeleri bilgilendirmesi gerekmektedir.

5.2.3 ÜNİVERSİTE TARAFINDAN YAPILMASI GEREKENLER

1. Üniversite-Sanayi İşbirliği Olmalıdır:

Sanayi sektörü dinamik bir sektör olmakla birlikte, gelişimleri takip etme ve çağa ayak uydurma konusunda firmalar sıkıntı yaşamaktadır. Özellikle firmalara teknolojiyi kullanma ve markalaşma konusunda yetkili makamlardan özellikle üniversitelerden bilginin sağlanması gerekmektedir.

Ceyhan`da tarım makineleri sektörünün geliştirilmesi ve verimin artırılması için Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Ceyhan tarım makineleri sektöründe çalışan firmalar arasında işbirliğinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

2. Ziraat Fakültesi Öğretim Üyeleri Sektöre Akademik Katkı Sağlamalıdır:

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından tarım makineleri sektörü ile araştırma yapılmalı ve bu araştırma kamuoyu ile paylaşmalıdır. Aynı zamanda akademik çalışma ve sektöre yol verecek çalışmaların gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

3. Üniversitedeki Ziraat Fakültesinde Okuyan Öğrenciler Sektöre Yönlendirilmelidir:

Sanayi üniversite işbirliğinin sağlanması için öğrencilik yıllarında üniversitede okuyan öğrencilere meslekle ilgili üniversite tarafından yapılan yönlendirmelerin artırılması gerekmektedir.

4. Tarım Üniversitesi Kurulmalıdır:

Tarım sektörü ilimizin önemli sektörleri arasındadır. Şehrimizin tarım alanında bir ihtisas şehri haline getirilmesi amacıyla Ceyhan`da bir tarım üniversitesinin kurulması gerekmektedir. Bu üniversitede tarım ekonomisi, tohumculuk, genetik bilimler, tarım işletmesi gibi tüm tarım açılımlı derslerin verilmesiyle bu alanda uzmanlaşma sağlanmalıdır.

5.2.4 CEYHAN TİCARET ODASI TARAFINDAN YAPILMASI GEREKENLER

1. Ceyhan Ticaret Odası Sektörel Kurslar Açmalıdır:

CTO tarım makine sektöründe sektörde ihtiyaç duyulan alanlarla ilgili kurs açmalıdır.

2. Ceyhan Ticaret Odası Şirketlerde Motivasyonun Artmasına Yönelik Firmaların Yapması Gerekenler Konusunda Öneriler Getirmelidir:

CTO kurumsallaşma, markalaşma eğitimlerinden önce şirketlerde önemli bir problem haline gelmeye başlayan motivasyon konusunda eğitim vermeli ve şirketlere motivasyonu artırıcı önlemler sunmalıdır.

3. Ceyhan Ticaret Odası Şirketlere Birebir Eğitim Vermelidir:

CTO kendi bünyesinde oluşturduğu bir eğitim grubu ile genel geçer bir eğitim programından ziyade, ilgili firmaya gelerek firmada hem çalışanlara hem de firma yöneticilerine kurumsallaşma, markalaşma ve diğer alanlarda eğitim vermelidir.

5. Ceyhan Ticaret Odası Sektörel "meslektaşlar grubu" Oluşturmalıdır:

Ceyhan Ticaret Odası`ndaki Tarım Makineleri Meslek Komitesi grubundan farklı olarak, CTO`nun öncülüğünü yaptığı sektörel meslektaşlar grubu CTO bünyesinde oluşturulmalıdır. Sektörde faaliyet gösteren firmaların kendi arasında bir grup oluşturması zor gözüktüğü için bu gruplaşma faaliyetleri CTO öncülüğü ile gerçekleştirilmelidir.

6. Ceyhan Ticaret Odası Sektördeki Başarılı Firmaları Ödüllendirmelidir:

CTO her üç veya altı ay süre zarfında tarım makinelerinde yüksek bir değerde ihracat gerçekleştiren firmalar arasında en başarılı firmayı seçerek, firmayı maddi veya manevi olarak ödüllendirmelidir. CTO`nun başarılı firmaları ödüllendirmesi, sektörde canlanmayı beraberinde getirecek ve firmalar başarılı olmak için aralarındaki rekabet artacaktır.

7. Ceyhan Ticaret Odası Başarılı Firmaların "başarı hikayesini" Oluşturmalıdır:

CTO sektörle ilgili geçmişten geleceğe sektöre katkı sağlayan ve hala günümüzde tarım makineleri sahasında faaliyetlerine devam eden firmalar ile ilgili başarı hikayeleri oluşturmalıdır. Bu şekilde başarı hikayeleri aynı zamanda sektörle ilgili bir arşivin oluşmasına yardımcı olacaktır.

8.Ceyhan Ticaret Odası Yurtdışı Pazarlara Açılma Konusunda Şirketlere Yardımcı Olmalıdır:

CTO yurtdışı bağlantılar konusunda firmalara öncülük yaparak, aynı zamanda yurtdışı sanayi ve ticaret odaları ile bağlantıya geçerek, Ceyhan`daki firmaların yurtdışı pazarlara açılmasını kolaylaştırmalıdır.

9. Ceyhan Ticaret Odası Üyelerine Fuar Stand Ücretleri İle İlgili Farklı Bir Tarife Uygulamalıdır:

CTO Firmanın üye olduğu yıl ve firmanın gerçekleştirdiği ihracat değeri dikkate alınarak fuar stand ücretleri ile ilgili bir indirim uygulamalıdır.

10. Ceyhan Ticaret Odası Fuarlara Katılım İçin Reklam Faaliyetlerini Artırmalıdır:

CTO fuarlarla ilgili firmalara ve Ceyhan halkına reklam faaliyetlerini artırarak, ilgili fuarların daha fazla reklamını yapmalıdır.

KAYNAKÇA

- 81 İl Durum Raporu, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2012, Ankara
- 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı
- Türk Makine Sanayi Sektör Raporu, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Aydın Mehmet, Ceyhan Pazar Araştırması Tarımsal Alet ve Ekipman, Eylül 2007
- Adana Ticaret Borsası Dergisi Temmuz/Ağustos Baskısı Sayı:8
- İGEME İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi Tarım Makineleri Sektör Raporu, 2008
- Korucu Tayfun, "Avrupa Birliği Sürecinde Tarımsal Mekanizasyon Sorunları ve Tarım Makineleri İmalat Sektörü" (www.ksu.edu.tr/data)
- VDMA Agricultural Machinery Economic Report, 2008
- Orta Anadolu İhracatçılar Birliği Tarım ve Ormancılıkta Kullanılan Makineler Sektör Raporu, Kasım, 2007
- TAKMAKBİR Türk Alet ve Makineleri İmalatçıları Birliği Sektör Raporu
- Pazarlama Araştırmaları Tarım Makineleri TR52 Ceyhan, Kasım 2007

İNTERNET SİTELERİ:

<http://www.tuik.gov.tr>

<http://www.sanayi.gov.tr>

<http://www.tarim.gov.tr>

<http://www.dtm.gov.tr>

<http://www.oaib.gov.tr>

<http://www.kobifinans.com.tr>

<http://www.igeme.org.tr>

<http://www.ksu.edu.tr>

<http://www.tmmob.org.tr>

CEYHAN TİCARET ODASI

Tel: +90 322-613 10 73 - 611 45 46 Faks: +90 322 613 20 44
Hükümet Caddesi No:77 Ceyhan / Adana / Türkiye
